27/02/2021

Μεγάλες μορφές του ελληνισμού της Βενετίας: Θωμάς Φλαγγίνης (1579-1649)

/ Ομογένεια

Ένα από τα σημαντικότερα πρόσωπα της Ελληνορθόδοξης Αδελφότητας της Βενετίας σε όλη την ιστορία της υπήρξε ο Θωμάς Φλαγγίνης. «…Ο μεγαλύτερος του έθνους ημών ευεργέτης» κατά τον βιογράφο του, Κ. Δ. Μέρτζιο.

Ο Φλαγγίνης γεννήθηκε στη Βενετία το 1579. Πατέρας του ήταν ο Απόστολος Θωμάς, ο οποίος χρημάτισε ηγετικό στέλεχος της ελληνικής κοινότητας και ήταν επιστάτης κτημάτων. Αυτός πέθανε νέος και δεν άφησε στον γιο του περιουσία. Μητέρα του ήταν η Μαρία Βικεντίου Φλαγγίνη, η οποία μεγάλωσε τον Θωμά με τη

βοήθεια του αδελφού της, ιατρού Βενέδικτου Φλαγγίνη. Ο θείος του μικρού Θωμά φρόντισε ιδιαίτερα για την ανατροφή και τη μόρφωσή του και μάλλον υιοθέτησε το παιδί. Σε αυτό οφείλεται και το γεγονός ότι ο Θωμάς έφερε το επώνυμο της μητέρας του και όχι του πατέρα του.

Σε αντίθεση με τον πατέρα του, που ήταν κερκυραϊκής καταγωγής και η οικογένειά του ήταν άσημη και φτωχή, η μητέρα του καταγόταν από ονομαστή και πλούσια οικογένεια της Κύπρου. Η οικογένεια Φλαγγίνη έφερε κληρονομικά τον τίτλο του κόμητος του Αγίου Οδορίσκου, ύστερα μάλιστα από την εγκατάστασή της στην Ιταλία της αποδόθηκαν και άλλοι τίτλοι.

Ο νεαρός Θωμάς προσκολλήθηκε ιδιαίτερα στη μητέρα του και έζησε μια νεότητα εγκρατή και συνετή, αφιερωμένη στην παιδεία αρχικά κι έπειτα στην επαγγελματική και κοινωνική ανέλιξη. Ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στη Βενετία με δάσκαλο, πιθανότατα, έναν ιερωμένο λόγιο, ίσως και τον Μάξιμο Μαργούνιο.

Στη συνέχεια εισήλθε στο Πανεπιστήμιο της Πάδουας, όπου σπούδαζαν όλοι οι νέοι της βενετικής αριστοκρατίας. Απεφοίτησε το 1598 με το πτυχίο του Διδάκτωρ του Κανονικού και Κοινωνικού Δικαίου. Μας μεταφέρεται η πληροφορία ότι για ένα διάστημα των νεανικών του χρόνων ταλαντεύτηκε ανάμεσα στην Ορθοδοξία και τον Ρωμαιοκαθολικισμό. Το γεγονός αυτό ήταν η αφετηρία που τον ώθησε να στραφεί στην ιδέα ότι ήταν αναγκαιότητα η ίδρυση ενός σχολείου ανώτερης μόρφωσης, όπου, όμως, παράλληλα με τη διδασκαλία της κλασικής παιδείας θα γινόταν, εν είδει κατήχησης, και συστηματική ορθόδοξη καθοδήγηση των μαθητών. Άλλωστε τα έως τότε αντίστοιχα ελληνικά σχολεία στην Ιταλία, τα Ελληνικά Κολλέγια της Ρώμης και της Πάδουας, βρίσκονταν υπό την άμεση επιρροή της Παπικής Εκκλησίας.

Αμέσως μετά την αποφοίτησή του αναμίχθηκε ενεργά με τα ζητήματα της Ελληνικής Αδελφότητας. Για κάποια χρόνια εργάστηκε ως δικηγόρος σε γραφεία γνωστών νομομαθών της Βενετίας. Έπειτα, αφού συμπλήρωσε τουλάχιστον πέντε χρόνια στον ιδιωτικό τομέα, προσελήφθη ως δικηγόρος του Δημοσίου (avvocato fiscal), θέση την οποία διετήρησε επί περίπου πενήντα έτη, έχοντας κερδίσει την ευαρέσκεια της Γαληνοτάτης για τις ικανότητές του. Για να αντιληφθούμε τη διάσταση της θέσης του πρέπει να πούμε ότι αυτή αντιστοιχούσε σε αυτήν του Γενικού Εισαγγελέως του αγγλοσαξονικού δικαίου. Συγχρόνως εργαζόταν και ως ιδιώτης δικηγόρος, ενώ ανέπτυξε και επιχειρηματική δραστηριότητα, με συνεταίρο τον Φραγκίσκο Νεγρεπόντη.

Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την εμπορία υφασμάτων, αντικείμενο με καλές απολαβές.

Ο Φλαγγίνης νυμφεύτηκε δύο φορές.

Η πρώτη του σύζυγος ήταν η Παγώνα ή Παβόνα ή Παολίνα (το εξίταλισμένο της όνομα όταν ήλθε στη Βενετία μάλλον), κόρη του Ζώτου Τσιγαρά από τα Ιωάννινα. Ο γάμος έγινε τον Αύγουστο ή Σεπτέμβριο του 1611. Η άτυχη γυναίκα πέθανε πολύ σύντομα , στις 12 Ιουνίου 1612, κατά τον τοκετό, μαζί με το έμβρυο. Ο δεύτερος γάμος έγινε δέκα χρόνια περίπου μετά τον πρώτο με τη Μαρία Βερνάρδου Γονέμη, θυγατέρα του τότε προέδρου της Ελληνικής Αδελφότητας, θέση την οποία κατέλαβε και ο Θωμάς Φλαγγίνης κατά τα έτη 1623 και 1642. Με αυτήν απέκτησε και το μοναδικό του παιδί , την κόρη του Μαριέττα.
Η περιουσία του έγινε, με τα χρόνια, τεράστια.

Όταν μετά τον θάνατο της κόρης του έγινε απολογισμός της περιουσίας, βρέθηκε ιδιοκτήτης πλήθους κτισμάτων, ενυποθήκων δανείων, πολλών μετρητών, πολύτιμων κοσμημάτων και επίπλων, πανάκριβων πινάκων, πιστώσεων και πολλών βιβλίων. Τα βιβλία την εποχή εκείνη ήταν ακριβά και μόνο πολύ ευκατάστατοι μπορούσαν να διατηρούν μεγάλες βιβλιοθήκες. Η βιβλιοθήκη του Φλαγγίνη αριθμούσε 1.200 τόμους, αριθμός εξαιρετικά μεγάλος. Τα βιβλία ήταν Λατινικά, Ιταλικά και Ελληνικά, αρχαίων και σύγχρονων συγγραφέων. Ο όγκος των βιβλίων αποδεικνύει και το μέγεθός του ως λογίου, καθώς κάποιος χωρίς γνήσια πνευματικά και επιστημονικά ενδιαφέροντα δεν θα επένδυε τόσα χρήματα σε βιβλία.

Ο Φλαγγίνης τελικά απεβίωσε στις 26 Φεβρουαρίου 1649, μετά από δεκαπενθήμερη μάχη με δυνατό πυρετό.

Η συμβολή του όμως στην διατήρηση του Ελληνικού Πολιτισμού και της Ορθοδοξίας έμελλε να μείνει χαραγμένη στους αιώνες των αιώνων. Με την εκποίηση της κληρονομιάς που άφησε στην Ελληνική Αδελφότητα, άνοιγε ο δρόμος για την λειτουργία του πρώτου Ελληνορθόδοξου εκπαιδευτικού ιδρύματος της Διασποράς. Το Φλαγγείνειο Φροντιστήριο ή Ελληνομουσείο Βενετίας λειτούργησε από το 1664 ως το 1907, παρέχοντας εκπαίδευση στις λαμπρότερες προσωπικότητες του Γένους.
Το όνομα του Φλαγγίνη ακούγεται ακόμα και σήμερα στο ετήσιο μνημόσυνο των ευεργετών της Ελληνικής Κοινότητας, και πάντοτε με βαθειά συγκίνηση και κατάνυξη.

Πηγή: **Comunità dei Greci Ortodossi in Venezia**